

Luc Bonneux

De Britten verdrinken in heroïsche zelfverheerlijking

VINCENT BOON

Niets geleerd

Vlaanderen herdacht op 31 juli 2017 de Slag om Passendale, die een eeuw geleden rond Ieper begon. De slag was een mars der dwazen. De zware regens herschiepen de kapotgeschoten polders in zompige modder. De Duitsers, in zwaar verstevigde betonnen bunkers, werden niet vermorzeld door de miljoenen granaten die op hen regenden. Hun machinegeweren maaiden door de aanvallende soldaten als zeisen doorheen graan. Er vielen een klein half miljoen slachtoffers, van hen 170 duizend doden, dit voor 8 kilometer terreinwinst. De doden die later vielen omdat de nieuwe frontlijn onverdedigbaar was, zijn daar niet bij geteld. In april 1918 werd het veroverde gebied zonder slag of stoot weer opgegeven. De hoofdverantwoordelijke voor dit immense bloedbad, Douglas Haig, werd in 1919 in de adelstand verheven. Samen met de Franse Maarschalk Foch, begraven in de Dôme des Invalides, hoort hij tot de grootste oorlogsmisdadigers van de twintigste eeuw. Haig en Foch waren gestoorde slachters die de eigen soldaten bij honderdduizenden lieten afmaken.

De BBC gooide alles in de strijd voor een memorabele vertoning tijdens de herdenking te Ieper. Honderd jaar na de feiten hebben de Britten niets geleerd. Ze verdrinken in heroïsche zelfverheerlijking. De BBC vergat de 50 duizend gedode Duitsers te Passendale, ook eenvoudige mensen vermorzeld in zinloos bloedvergieten. Anders dan het nazisme, was er geen duister kwaad. In de Eerste Wereldoorlog stierven 9,5 miljoen jonge mannen in een oorlog waarvan niemand wist waarom hij was begonnen. Het emblematische gedicht *In Flanders Fields the poppies blow* is een

oproep tot de zegevierende strijd tegen de vijand. Waarom en wat die vijand dan wel heeft gedaan, dat staat er niet. Daartegen schreeuwt Wilfred Owen het uit in zijn *Dulce et decorum est*. In hortende verzen beschrijft hij de gruwel van mosterdgas. De laatste regels razen. *'My friend, you would not tell with such highzest/ To children ardent for some desperate glory,/ The old Lie: Dulce et decorum est/ Pro patria mori.'* Deze briljantste van de oorlogsdichters sneuvelde een zinloze dood in een overbodige aanval, een luttele week voor de wapenstilstand. Met hem verdwenen alle gedichten die hij had kunnen schrijven.

Op Tyne Cot, de Engelse militaire begraafplaats in Passendale, liggen 12 duizend graven. Op de muren staan de namen van 35 duizend vermiste soldaten. De graven staan rij aan rij in peloton. Hier liggen de zegevierende Britse helden, roemvol gesneuveld. Te Vladslo liggen de Duitsers, 26 duizend. Op een groot gazon in een bos liggen talloos veel stenen met op iedere steen talloos veel namen. Her en der staan wat kruisjes. Vooraan staan de granieten beelden van twee treurende ouders, gemaakt door Käthe Kollwitz. Haar 18-jarige zoon Peter ligt daar, vlak voor hen. De knielende vader staart naar het graf van zijn zoon, zijn kaken toegeklemd. Een Pruisische man weent niet. De moeder, Käthe, is verpletterd, voorovergebogen, haar armen voor de borst gekruist, het kind wiegend dat er niet meer is. Er is geen spoor van trots over de gevallen held of dank voor het gebrachte offer. Er is enkel verdriet, rouw, zelfverwijt dat ze te weinig hebben gedaan om hun toen 17-jarige zoon tegen te houden. Op Vladslo liggen geen helden. Hier valt geen roem te rapen. Hier is alleen de stilte van onvatbaar groot verlies. ■